

SEVGİLİ ARSIZ ÖLÜM

Latife Tekin

Öykü Huvat Aktaş'ın şehirli bir kadın olan Atiye ile kentten Alacüvek adlı köye dönüş yapması üzerine başlayan roman, köy halkının İslami olduğuna inandığı çeşitli hurafeler, töreler, rüyalar ve cinler etrafında, masalsı öğelerle şekillenir. Ailenin köydeki insanların hayatına adapte olamayışı, yoksulluk ve dışlanma gibi pek çok neden ötürü kente tekrar göçmek zorunda kalması fizik ötesi hadiselerle anlatılır. Atiye ve Huvat'ın çocukları Dirmit, Halit, Seyit, Mahmut ve Nuğber ile birlikte kentte yaşadığı ekonomik sıkıntılar çocukların bireysel maceralara atılmasına sebep olarak ailenin parçalanmasına neden olur. Aile bir arada olma konusunda sıkıntılar yaşar. Atiye ve Huvat'ın büyük oğlu Halit, Zekiye ile evlenir. Seyit, Elmas'ın peşinde sürüklenir. Pek kimse ile anlaşamayan Dirmit, Elmas ile iyi geçinir. Atiye her ne kadar muskalar yapsa da kendisini dinlemeyen kocasına ve çocuklarına hâkim olamaz. Çeşitli inanışların uygulandığı evde bir türlü huzur hâkim olmaz. Aile işsiz kaldıkça evdeki eşyalar satılmaya başlanır. Durumdan ruhsal olarak etkilenen Huvat, kendini dine verir. Zaman zaman hastalanan Atiye'nin aileyi koruma ve bir arada tutma güdüsüyle Azrail ile girdiği pazarlık sonucu Dirmit'e verilen olağanüstü ruhsal güçler, onun farklı bir hayat seçebilmesine zemin hazırlarken annesinin hastalıklarla boğuşup ölümle tanışmasını sağlar.

Tema

İşsizlik İdeolojik bir hayat anlayışı ile kendine özgü yaşayışa sahip olan bir çiftin çocuklarının her birini iyi bir şekilde yetiştirmek isterken yaşadığı iş bulma sorunu genel tema olarak verilir.

Yoksulluk arttıkça çeşitli hurafelere, muskalara, fallara ve rüyalara göre yaşamını şekillendiren Aktaş ailesi için kırsal kültüre adapte olmak hayli zor olsa da aile olmak daha önemli görüldüğü için kendilerini dine vererek kendilerine kimlik edinmeye çalışırlar. Lakin dinin yanlış yorumlanması ve çeşitli batıllar nedeni ile ölmek dahi masalsı öğelerle verilir.

Kişiler

Atiye Bir şehirli olarak Huvat ile evlenip geldiği köyde öğrendiği kurşun dökmek, muska yazdırmak, büyü yaptırmak ve Cinci hocalara gitmek gibi fizikötesi uğraşılardan medet uman Atiye, çeşitli inanışlara uygun yaptığı uygulamalarla herkesi iyileştirebileceğini düşünür. Köydeki kadınlardan farklı karakterde bir yapıya sahip olması nedeni ile başlarda dışlanır, hatta hamile iken ahıra kapatılır. Ailesinde bulunan tüm bireylerin tek tek hayatına karışan Atiye, kontrolcü bir anne olarak erkeklerin çalışmasını, Dirmit'in okumasını ve Nuğber'in düzgün bir evlilik yapması için uğraş verir. Yine de kocası dâhil herkesin bireysel olarak seçtiği yolda ilerlemesine mani olamaz. Hastalanıp yataklara düştüğünde bile çocuklarını düşünen takıntılı annenin Azrail ile olan konuşmaları dahi çocuklarının geleceğini öğrenmek ve onları uyarmak üzere yapılır. Genel olarak İslami inanışlara uygun olarak yaşadığını düşünen Atiye'nin davranışları tuhaf ve değişikdir.

Huvat Aktaş Atiye'nin eşi ve çocukların babası olarak Huvat, köye getirdiği yeniliklerle pek tutulmayan, uzak durulan farklı biridir. Karısına nazaran pasif olan Huvat'ın hayatı çeşitli başarısızlıklarla geçer. Kendisi herhangi bir iş tutturmadığı gibi çocukları da kendine benzetir. Çocuksu davranışları ile öne çıkan baba Huvat'ın kendini arayışları dini yönde ilerlerken bu durum karısı Atiye tarafından engellenmek istenir. Pek çok muskaya rağmen Huvat, iş bulamaz, kendini gelinlerine ve oğullarını sorgulamaya adar. Yeni olana karşı ilgisi olan Huvat, tüm yeniliklere geleneksel, ataerkil bir bakış açısı ile bakar. Kafasına koyduğunu yapan Huvat, köyde sertliği ve attığı meydan dayakları yüzünden "Komser Huvat" olarak da anılır. Ölüm döşeğinde Atiye'nin yanında olmasına rağmen, kadının şerrinden kurtulmak için her şeyin bir an önce olup bitmesi için bekleyen sabırsız bir karakterdir.

Dirmit Aile olmanın verdiği klasik bilincin dışında kendine ait bir kimliğe sahip olan Dirmit, kardeşlerinden farklı olarak mücadeleciler bir kızıdır. Davranışları çevresi tarafından her ne kadar tuhaf karşılanırsa da Dirmit, evdeki baskı ortamından kurtulmak için kendince çözüm arayışlarına girer. Annesine karşı zaman zaman başına buyruk kararlar alarak sert davranmaya zorlansa da hakkını aramak için gayret gösterir. Aktaş ailesinin küçük kızı olan Dirmit, çevresinin ve köylünün doğuştan cinli olduğuna inandığı, ürktüğü insan

ötesi yetenekleri olan değişik biri olarak gösterilir. Aile bireylerine karşı kendini yabancı hisseden Dirmit, okulda başarılı biri olarak takdir edilir. Genel olarak duygusal ve hassastır.

Seyit Kalorifer tesisatı ve kısa süreli inşaat işleri yapan Seyit, annesine düşkündür. Annesi yataklara düştüğünde kabadayılığı bırakır ve yeniden eski işlerinde çalışmaya başlar. Elmas adında bir kızın aşkıyla yanan Seyit, onu kaçırmak isterken bıçaklanır.

Mahmut Diğer kardeşlerine nazaran hırçın bir yapısı olan Mahmut, ailenin diğer bireyleri kadar işsizdir. Kaplama işini öğrendiği sırada ailenin gurur kaynağı olan oğlanın evde her dediği yapılır bir hale gelir ve ailesi tarafından yaptığı her şey desteklenir. Kardeşlerine şımarık hal ve hareketlerle yaklaşan Mahmut, Dirmit'in şiiirlerini yırtar, Halit'in kahveye gitmesine karşıdır.

Halit Zekiye ile evlenen Halit, iş bulma nedeni ile kimi zaman çeşitli yasadışı işlere bulaşır. Bir dönem babası ve annesi tarafından gurbete gönderilen Halit, bir türlü Zekiye'nin koynuna girmek istemez ve ailesi tarafından baskılanır. Halit, oku emri almışçasına önüne gelen kitabı okuyarak köyde "bilbilim" kesilir.

Nuğber Sabahtan akşama kadar annesinin dizinin dibinde çeyiz işleyen Nuğber 'in tek derdi iyi bir evlilik yapmaktır. Fakat işsiz kalan ailesine ve hasta kardeşine destek olmak için para kazanmak isteyen Nuğber, erkek kardeşlerinden ve babasından gizli komşu terzinin yanında çalışmaya başlar. Fakat parası iş yaramayınca herkes Nuğber'e kısmet aramak için uğraşır. Derken bir oğlan ile Nuğber baş göz edilir.

Hızır Aleyhisselam Bembeyaz sakallı, nur yüzlü bir ihtiyar olan Hızır bazen bir ışık bazen de ses olarak yardım etmeye çalışır. İkinci kez Atiye'ye görüldüğünde ekmek ister ve yaşananları kimseye anlatmamasını tembihler.

ANA KARAKTERLER

Atiye (Dışa Dönük)

Karakter Bir şehirli olarak Huvat ile evlenip geldiği köyde öğrendiği kurşun dökmek, muska yazdırmak, büyü yaptırmak ve Cinci hocalara gitmek gibi fizikötesi uğraşılardan medet uman Atiye, çeşitli inanışlara uygun yaptığı uygulamalarla herkesi iyileştirebileceğini düşünür. Köydeki kadınlardan farklı karakterde bir yapıya sahip olması nedeni ile başlarda dışlanır, hatta hamile iken ahıra kapatılır. Ailesinde bulunan tüm bireylerin tek tek hayatına karışan Atiye, kontrolcü bir anne olarak erkeklerin çalışmasını, Dirmit'in okumasını ve Nuğber 'in düzgün bir evlilik yapması için uğraş verir. Yine de kocası dâhil herkesin bireysel olarak seçtiği yolda ilerlemesine mani olamaz. Hastalanıp yataklara düştüğünde bile çocuklarını düşünen takıntılı annenin Azrail ile olan konuşmaları dahi çocuklarının geleceğini öğrenmek ve onları uyarmak üzere yapılır. Genel olarak İslami inanışlara uygun olarak yaşadığını düşünen Atiye'nin davranışları tuhaf ve değişkendir.

Aktivitelere Ev hanımı olan Atiye, çocuklarına farklı farklı elbiseler diker. Hastalara iğne yapar, dua eder ve tespih çeker. Oğullarının evlilik hayatı için büyücülüğe başlar, muskalar okutur. Yaptığı hatalardan dolayı çoğu kez Dirmit'i döver. Falcılığı ilerletir, pek çok şeyi görür veya hisseder. Rüyalarında babasının ölümünü ve kabir sualini dahi görür.

ÖRNEK ANILAR

Baskın/Kontrolcü Tüm aile bireylerine hakim olma ve yönetme güdüsü ile hareket eden Atiye, son nefesinde bile evlatlarını uyurma telaşı taşır. Herkese hükmetmek ister. Ölüm döşeğinde çocuklarının akıbetini öğrenir: "Ruhu avuçlarının içinde uçup gitmek için çırpırırken çocuklarının sonunun ne olacağını sordu. Tanrı'ya öğrendiklerini söylemeyeceğine yemin verdi. Yalvardı."

Takıntılı Atiye'nin aileye olan düşkünlüğü takıntı derecesindedir. Kocasını Huvat'ın uğursuzluklarını önlemek için kendince gizliden saç telleri alarak rızık kapısını açmaya çalışır: "Atiye, kocasının bu hayalinden huylandı, korktu. Saçından üç tel çekip hocaya okuttu. Huvat 'tan uğrun muska yazdırıp, kekliliğin, güvercinliğin içine gömdü. Bir yandan da, "Bir şeyin üstüne düşmek iyi değilmiş, günahmış," diye, kafasına girmeye çalıştı."

Öfkeli Aniden öfkelenen Atiye, özellikle Dirmit'i sözünü dinlemediği zaman döver ve kötü davranır: "O başkaldırıkça Atiye, "Tövbe de kız, tövbe de kancık!" diye dayağı gel ha etti. Soluğu tükeninceye kadar bir sordu bir vurdu. Sonunda yüreği taşı. "İnadın kurusun emil!" deyip Dirmit'in boğazına bastı. Burnunu sıkıp ağzına, "Şap!" diye tükürdü."

Endişeli Ailesinin dağılmasından korkan Atiye'nin çocuklarının evlenmesini, eşinin iş sahibi olması, Dirmit'in okuması ve herkesin hakkında doğrulara karar vermek gibi endişeleri vardır: "Atiye çoktandır Dirmit'in üstüne varmanın daha kötü sonuçlara yol açacağını, alıp başını cinlerin diyarına göçeceğini düşündüğünden, onu kendi haline bıraktı. Bıraktı ama, başına bir kötülük getireceği korkusuyla evin içinde eli yüreğinde dolandı. Sonra Dirmit 'ten habersiz peşine düştü. Ne yaptığını, nereye gittiğini keşifledi. Sonunda onun arkası sıra tarla tarla gezinmekten yoruldu."

İnançlı Evlenmek üzere görüşmeye giden Nuğber için oğlan onu sevsin diye dualarda bulunur. Çoğu işini Allah'a havale eden Atiye'nin okunmuş şeylere olan güveni tamdır ve çocuklarına da uygulamaktan çekinmez. Kendine göre inançlı ve bilgilidir: " O dövündükçe, Atiye ellerini havaya kaldırıp Allah'a yalvardı. Allah'tan oğluna akıl fikir vermesini diledi."

Tuhaf Genel olarak Atiye, farklı inanışları olan, hurafelere inanan ve uygulayan tuhaf biridir. Hayattaki tek endişesi eşi ve çocukları olan Atiye'nin ölüm döşeginde bile çocukları için Azrail ve Tanrı ile görüşmelere girmesi de hayli değişik karşılanır: "Ama Atiye'nin hastalığı gün günden ilerledi. Azrail gelip Atiye'nin kalbini dinledi, nabzını yokladı. Atiye'yi karşısına alıp uzun uzun konuştu. Atiye, Azrail gider gitmez, çocuklarını, kocasını, gelinini çağırıp başına topladı. Onlara iki gün içinde öleceğini açıkladı. Dirmit'e işaret edip yanına oturttu. Son dileklerini tane tane kızına yazdırdı. Yazdırdıklarını baştan aşağı üç kez sesli sesli okuttu."

Arsız Kendisine verilen tüm yeteneklere rağmen ve geniş ailesine rağmen şükretmek yerine Allah'a isyan edecek seviyeye gelen Atiye, bu açıdan saygısız ve dili uzundur. Kendisine ceza verileceği bildirilmesine rağmen Azrail ile münakaşaya girer: "Allah'a , "Varsan, oğlumu göster," diye içinden bağırdı. Azrail'in ağzının üstüne kapattığı elini öfkeyle tutup çektii. Var gücüyle Azrail'i göğsünden kaldırmak için çırpındı. Azrail'in elinden sıyrılıp, yatağın içinde dikildi. Ağzına geleni verdi verişti."

Huvat Aktaş (Kapalı)

Karakter Atiye'nin eşi ve çocukların babası olarak Huvat, köye getirdiği yeniliklerle pek tutulmayan, uzak durulan farklı biridir. Karısına nazaran pasif olan Huvat'ın hayatı çeşitli başarısızlıklarla geçer. Kendisi herhangi bir iş tutturmadığı gibi çocukları da kendine benzetir. Çocuksu davranışları ile öne çıkan baba Huvat'ın kendini arayışları dini yönde ilerlerken bu durum karısı Atiye tarafından engellenmek istenir. Pek çok muskaya rağmen Huvat, iş bulamaz, kendini gelinlerine ve oğullarını sorgulamaya adar. Yeni olana karşı ilgisi olan Huvat, tüm yeniliklere geleneksel, ataerkil bir bakış açısı ile bakar. Kafasına koyduğunu yapan Huvat, köyde sertliği ve attığı meydan dayakları yüzünden "Komser Huvat" olarak da anılır. Ölüm döşeginde Atiye'nin yanında olmasına rağmen, kadının şerrinden kurtulmak için her şeyin bir an önce olup bitmesi için bekleyen sabırsız bir karakterdir.

Aktiviteler Yol müteahhitliği yaparak ve çeşitli kurumlara tesisat döşeyerek yüksek miktarda paralar kazanan Huvat, işsiz kaldıktan sonra ne yapacağını bilemez. Yeşil kitaplarını okumaya başladıktan sonra namaza ve duaya yönelir. İnsanlara vaaz verir. Çocuklarına her ne kadar nasihatle bulunsa da iş bulmaları konusunda etkili olamaz. Damadı ile iskambil oynamaya başlar. Bir zaman sonra kendini iyice soyutlayan Huvat, karısı dâhil kadınlarla aynı ortamda olmak istemez. İşsiz kaldıkça kahveye gider. Kendini huzursuz hissettikçe suya bakmadan yaşayamaz hale gelen Huvat, oğulları ile de pek çok konuda uzlaşmaz.

ÖRNEK ANILAR

Farklı Huvat, şehirli bir eş dahil, otobüs, şapka, soba gibi pek çok yeniliğin taşıyıcısı konumunda köydekilerden farklı biridir. Her getirdiği başta yadırgansa da köylü zamanla alışır duruma gelir. Otobüsü köye ilk tanıttığında korkudan yaklaşamayan köylüler zamanla en yakın mesafeye bile otobüsle gitmeye başlar: "Ama otobüsle yolculuk etmenin zevkine varınca da yürümenin ne kadar yararsız ve yorucu bir iş olduğunu çok çabuk anladılar. Tarlaya, bağa, hatta ağıla bile otobüsle gidip gelmeye başladılar."

Öfkeli Şeytan gibi Kepse maruz kaldığı düşüncesi Huvat'ın otobüsü yakılır ve Huvat duruma üzülür, öfkesi geçmek bilmez, köy halkına küser: “ Toplaşıp can sağlığı dilemeye gelen köylülerini geri çevirdi. Düşüne düşünce iğne ipliğe döndü. Hırslıdan burnundan kıl koparmaya, burnunu ikide bir davul gibi şişirmeye başladı. Kederinden sabahtan akşama kadar, bahçede servi ağaçlarının altında oturuyor, dağlara baka baka içini çekiyor, sonra ağaçtan koca bir dal koparıyor, dalda ne kadar yaprak varsa çiğneyip çiğneyip ağacın dibine tükürüyordu. Öyle bir gün geldi ki, barut kokusundan Huvat'ın yanına yanaşılmaz oldu.”

Çocuksu Karısının etken yapısına her ne kadar edilgen karşılıklar verse de bildiğinden şaşmayan Huvat, söz dinlemez, çocuk ruhlu bir eştir. Atiye'nin türlü ısrarına rağmen dünürü Rızgo Ağa ile çocuk gibi el ele gezmekten, yemekten keyif alır bir hale gelir. Huvat'ın laf dinlemez halleri de Atiye'yi sinirlendirir: “Huvat, “Kız, en çok onlar iyi demedi mi Zekiye'ye!” diye lafı alttan almaya çalıştı ya, Atiye, “Gelinin de batsın, sen de bat,” diye ağzını açtı. “Gelinim gelinim diye gezineceğine, ha birazda döllerim oralarda ne yapıyor diye gezin,” diye verdi vermişti. Ama Huvat, bana mısın demedi. Köye yassıldı. Bildiğinden de geri kalmadı. Atiye sonunda yüreğini boşa tükettiğini anladı. “Küller yüzüne!” deyip Huvat'ın yakasını bıraktı.”

Tedirgin Eşi Atiye'den genel olarak kaçınan Huvat, karısının kız kardeşi ile değişik bir dilde yaptığı konuşmaya şahit olunca korkusu iki katına çıkar ve şeytanın işlerine karışmasından tedirgin olur: “Huvat, Atiye'nin bacılığıyla garip, anlaşılmaz bir dille çatır çatır konuştuğuna şahit olduktan sonra, Atiye'den çekinir oldu. Bir zaman karısından uğrun onu gözledi. İçinden besmele çekmeden elinden bir şey yemedi. Abdestsiz koynuna girmede. Korkusunu kendine yediremediğinden, “Atiye'nin nesi olacak, şeytan giriyor aklına zaar,” diye yüreğine su serpti, ama imkânı yok korkusunu atamadı.”

Kibirli/Değişken Kendini ifade etmede zorlanan Huvat, işsiz kaldıkça değişik arayışlara girer. Kendi başına öğrendiği tarikata özgü bilgilerle de sakal bırakıp kitap okumaya başlar. Atiye'nin çalışmasını istemesine ise müteahhitlik dışında işte çalışmak istemediğini söyleyerek, kibirli bir şekilde yanıt verir: “Ama kocasını el kocaları gibi yevmiyeye gönderemedi. Huvat, “Ben yevmiyeye gidemem, herkesi kendime güldüremem,” diyerek Atiye'yi çaldı çaldı azarladı. Atiye sonunda Huvat'ın yakasını bıraktı, tespiline sarıldı.”

Dirmit (İçe Dönük)

Karakter Aile olmanın verdiği klasik bilincin dışında kendine ait bir kimliğe sahip olan Dirmit, kardeşlerinden farklı olarak mücadelecı bir kızdır. Davranışları çevresi tarafından her ne kadar tuhaf karşılanırsa da Dirmit, evdeki baskı ortamından kurtulmak için kendince çözüm arayışlarına girer. Annesine karşı zaman zaman başına buyruk kararlar alarak sert davranmaya zorlanırsa da hakkını aramak için gayret gösterir. Aktaş ailesinin küçük kızı olan Dirmit, çevresinin ve köylünün doğuştan cinli olduğuna inandığı, ürkütücü insan ötesi yetenekleri olan değişik biri olarak gösterilir. Aile bireylerine karşı kendini yabancı hisseden Dirmit, okulda başarılı biri olarak takdir edilir. Genel olarak duygusal ve hassastır.

Aktivitelere Dünyaya geldiği andan itibaren cinli olması nedeni ile dışlanan Dirmit, içini yazı ve şiir yazarak dökecek yeteneklere sahiptir. Kendi kendine konuşan, cansız şeylerle arkadaşlık eden küçük kızın gizemli hayatı masalsı öğeler taşır. Bulduğu her fırsatta çatıya çıkan Dirmit, yükseklerde olmaktan hoşlanır. Parklarda yerlerde çeşitli otlar arar, kuşkuş otuna olan ilgisi annesini korkutur. Aradığı huzuru doğada bulan Dirmit için verilen cezalar uzun uzun mektuplar yazmasına, radyo dinlemesine ve içine çekilmesine neden olur.

ÖRNEK ANILAR

Mücadelecı Hem doğduğu köyde dışlanan hem de ailede baskı altında yaşayan Dirmit, yediği dayaklara rağmen mücadeleden vazgeçmez. Şiirlerini yırttılar diye bağırmanın verdiği coşkuyu sürekli yaşamak için o günden sonra sesini bir daha kırmaz: “Dirmit, o geceden sonra, yollarda insanlarla birlikte bağırmanın sevincine boğuldu. Bağırarak kocaman evlerin yüzüne baktığını hatırladıkça içinden hep bağırarak geldi.”

Başına Buyruk Annesi Atiye'nin kızmalarına değişik bir üslupla yanıtlar veren Dirmit, başına buyruk yaptığı çoğu olayı dayak yiyerek atlatır: “ O sabah Atiye, Dirmit'in yatağında üç gıgı buldu. Kaldırıp bir kenara koydu. Gıgılar, dörtledi beşledi. Derken Atiye, kızın yatağından avuç avuç gıgı toplamaya başladı. “Kız napıyorsun bu gıgılarla,” diye sordukça Dirmit omuz silkti, dil çıkardı. Sonunda Atiye, oklavayı kapıp

kızın peşine düştü. Çatal kapının önünde Dirmiş'i yere yıktı. "Söyle kancık" diye üstüne çöktü. Dirmiş bir çırpındı, iki tepindi, sonunda gıgıları donuna soktuğunu söyledi. Atiye "Boyun devrilsin e mi," diye Dirmiş'i eve sürdü, ambar odasına kilitledi."

Tuhaf Masalsı özelliklere sahip doğa üstü güçleri ile yadırganan Dirmiş, kendi kendine konuşan, havada uçan, cinlerle görüşen tuhaf biridir: "Ama Dirmiş taşlarla konuşa konuşa gezinmeye, taşlarla sofraya oturup koynunda taşlarla yatağa girmeye başlayınca, taşlardan da huylandı. Onun bu taşlarla cinlere ev yaptığını, evin içinde cinlerle beraber gezindiğini, her yanı cinlerle doldurduğunu düşündü. Dirmiş'in elinden taşları alıp bahçeye fırlattı. Taşlarla oynamasını, ev yapmasını, sonra da eline taş almasını yasakladı. Dirmiş, bu defa oyalanmak için sabahtan akşama kadar tahtalıda bahçede yığılı duran kuru otların üstüne atlamaya başladı. Bir koşarak tahtalığa çıkıyor, bir bağırarak kendini otların üstüne atıyordu."

Duygusal Kadın olarak var olmaya çalışan küçük kızın dayanıksız fiziksel görünüşüne eklenen duygusal yapısı zaman zaman ağlamasına ve üzülmesine neden olur: "Atiye Dirmiş'in yolup yolup önüne attığı saçlara baktı. Yüreği kalktı. Kızına acıdığından kendini tutamadı, ağlamaya başladı. Ağıdı bırakıp gözlerini radyoya verdi. Radyoya intizarlar etti. "Sebepler olacak bu radyo kızım!" diye tutturdu. Huvat kalkıp radyoyu temelli susturdu. Alıp camdan aşığı attı. Sonra girip yatağına yattı. Atiye'nin içi soğudu. Dirmiş'in ağlaya ağlaya gözleri kurudu."

İnatçı Annesinin pek çok dediğine olduğu gibi Aysun ile görüşmesi konusunda yaptığı baskıya da inatla yanıt veren Dirmiş, onunla görüşmek uğruna diretir: "O gezindikçe Dirmiş annesiyle laf yarışına kalktı. Annesinin, gözüne Azrail'in Aysun kılığında görüldüğünü söylemesine rağmen onunla inatlaştı. Atiye gitme dedikçe, Aysun'a iyice düştü. Aysun'u görmediği gün ağzına lokma sokmadı. Gözünü uyku tutmadı. Tuttuysa da sabaha kadar Aysun'un adını sayıkladı."

Tuhaf/Tutarsız Abisi Mahmut'un erkekliğinin anlaşılması için bir kadına gönderilmesine karşı Dirmiş de bir erkeğe gitme isteğı uyanır ve annesi ile bunu paylaşır. Başta Atiye her ne kadar kızsada sonra adil olması gerektiğini düşünerek Dirmiş'i erkeğe göndermeye karar verir fakat bu kez de olayın yayılmasından ötürü Dirmiş, utanır mahcup bir halde dama çıkar ve oradan inmek istemez: "Dirmiş, utancından aşığı inemedi. Sırtını bacaya dayayıp herkes yatıncaya kadar damda oturdu. Bir, elini yüzüne aldı; bir, gözünden yaş akıttı. Ağlaya ağlaya önündeki kiremitleri, tahta evin yan yüzünü ıslattı."

Uysal Annesinin endişelerine ve yasaklarına karşı bir şey yapamayan Dirmiş, mecburen uygulamak zorunda kalır: "Dirmiş hiç ses etmeden kararı dinledi. Burnunu çekip gözünün yaşını sildi. "Size mektup yazabilir miyim, peki?" dedi. Kimseden karşılık gelmedi. Dirmiş tek tek kardeşlerinin, annesinin, babasının yüzüne baktı. Sonra oturduğu yerden kalktı. Dikiş makinesinin başına geçti. Önüne boş bir kâğıt çekti. "Hepinize birden yazıyorum, iyi okuyun ha," dedi. Yüzünü onlara döndü. Güldü. Sonra, "Ben yıldızlarla ve ayla konuştum, köyde defter karnımda öğretmen yokken okula gittim, bir sabah erkenden, damda şehir beni korkuttu çünkü," diye başlayan ve tam altı gündüz, yedi gecede biten upuzun bir mektup yazdı."